

OD ISTE AUTORKE

NAŠE PRIČE

BOLJA STRANA

PRIČI NIKAD KRAJA

ŽIVOT ZA PONETI

ZOVEM SE MAMA 2

ZOVEM SE MAMA

OSMEH ZA SVAKI DAN

LJUBAV I DRUGE SITNICE

OD REČI DO REČI

ISPOD SEDMOG NEBA

* * *

USPAVANKA ZA MIŠA

MRAVAC MRAV

BAU-BAU

GDE ŽIVI LJUBAV

SVITAC SVETozAR

JEDNA VRBA VESELA

JELICA
GREGANOVIĆ

**SAMO
DA TI
KAŽEM**

■ Laguna ■

Copyright © 2009, Jelica Greganović
Copyright © ovog izdanja 2026, LAGUNA

**SAMO
DA TI
KAŽEM**

Sadržaj

Reč srećne urednice	11
Noćni život	13
Vuk dlaku menja, ali...	19
Anče	23
Kompleks prvi	29
Jajčana reakcija	33
Gosti	37
Bacila sam crno.	43
Kompleks drugi	48
Kraljevski pilav	51
Vikend idila.	57
Ješua, babe i ja – Marija	63
Jesen u mojoj ulici	67
Operacija visokog rizika, deo prvi	71
Čokoladna ljubav	77

Operacija visokog rizika, deo drugi	81
Stanje vanredno	89
O modi i uže	93
Za penzionisanog general-majora Buldjejeva.	99
Ubrzanje	104
Venera pozdravlja Mars.	109
Mamama	114
Svraka	118
Loša strana proleća.	122
Datum.	127
Mitologija.	131
Uradi sam.	136
Sezona poniženja.	140
Rasejana.	144
Svet između stranica.	149
S druge strane sajma.	154
Trgatev	159
Sve je to lepo i kulturno, samo....	165
Oko boga Ra	169
Zima.	178
Stigla Seka.	185
Mamin sin	191
Moja Najbolja Drugarica	197
Kratkonoga	203
Majka kvočka.	208
Može kafica?	213
Ola!	220

Dvanaest flomastera	228
Mate	233
Žabac	237
Smanjeni svet.	245
Šerpe, lonci i ostali tiganji.	250
<i>O autorki</i>	255

Jednom godišnje, uglavnom, izazivam veliku zavist svojih kolega urednika, prelamača i dizajnera. Smejem se i kikoćem, ne ustežem se ni od glasnog cerekanja iako znam da to nije po profesionalnom bontonu. A kad ti ekstravagantni zvukovi ozbiljno naruše koncentrisanu tišinu naše redakcije, i kolegama prekupi što se ja tako sjajno zabavljam a oni ne, pitaju me: AMA, ŠTA TO ČITAŠ? Polubesno, razume se, jer šta ja tu ima da se kliberim i od srca cepam kad red i disciplina moraju da se poštuju. Dok se borim da uhvatim dah, uspem da izgovorim samo: „Jelicu!“

I taman kad sam pomislila da će me Jelica svojom prvom samostalnom knjigom teško nasmejati više nego što je to bio slučaj sa zbirnama *Zovem se Mama 2*, *Bolja strana*, *Život za poneti* ili *Priči nikad kraja* (da savesno nabrojim sve naše saradnje koje su me toliko uveselile) – kad eto meni iznenađenja! Kolege me opet gledaju popreko, ja se smejem i divim njenom raskošnom talentu. Tolike njene priče sam iščitala, probrala, neke uvrstila, neke strogo odbacila, ispisala poneka crvena slova, tekstove za korice, naloge za dizajnere, ganjala se s lektorima, korektorima i Jeličinim

„ne dam da mi dirate“ zahtevima. Otkrila sam, s neizmer-
nim zadovoljstvom, da je Jelica baš ovom knjigom zadala
sebi i svim svojim čitaocima *onaj* ton, *one* uvrnutozavrnut
rečenične bravure, urnebesna kretanja životnih pratilaca
po liniji kućnog fronta, miris i ukus degustativne nostalgije
i dekorativnoestetske kerefeke koje toliko volimo. I teme,
i junaci, i humor, sve je tu, ama baš onako kako ja najviše
volim, i to u ritmu kakvom se nisam nadala! Dešavalo mi
se da se ovoliko kikoćem i uz prethodne knjige, samo što
bi tu i tamo taj smeh malo zgasnuo, al' ovde samo pršti, ne
prestaje, intenzitet mu se ne smanjuje.

Razmišljale smo da zavedemo neki red među ove prvo-
objavljene priče, da im osmislimo neki specijalan urednički
redosled. Ali sam kapitulirala pred idejom iznenađenja.
Neka se i čitalac, baš kao i ja, nevino upusti u ovu slasnu
zbirku priča, neka ga svaka sledeća nečim iznenadi. Možda
će pomisliti da su to već negde pročitali, ali u tome je cela
čar: verni čitaoci treba da znaju poreklo tih priča, a ako ih
prepoznaju – tim bolje, čestitamo na poznavanju materije!

Jelice, draga, hvala ti što si me častila ovim reizdanjem!
Molim te, nemoj me ostaviti da čekam, spremi mi još ovako
sočnog materijala da moje okoloradno okruženje i dalje zavidi
mom hihotavom raspoloženju uprkos svim svetskim, lokal-
nim i mikrolokalnim neprilikama koje se vazda strovaljuju na
naše glave. A da, i ne zaboravi na one tvoje kolačiće s cimetom
iz limene kutije, mnogo smo im se radovali, taj ukus toliko liči
na sve tvoje priče da ne želimo da ga se odrekujemo (kad već
ovi fini ljudi moraju da me trpe, pomози mi da me ne mrže)...

Ovo je jedna velika izjava literarne ljubavi urednice au-
torki a da ta emocija ni slovcem u ovom tekstu do sada nije
pomenuta.

Srećna urednica

Noćni život

Do rođenja Prestolonaslednika, verovali smo da je noćni život disciplina slobodnog stila i način da se ljudsko biće rasonodi. A onda se rodio pomenuti prvenac i za samo nekoliko dana uspeo da razbije naše dotadašnje zablude. Doduše, noćni život pod njegovom komandom je počeo glasno, kao što je i red, ali glavni problem je bio što se tome nije nazirao kraj, kao i činjenica da ostali učesnici u toj zabavi nisu imali pravo glasa.

Kada smo Prestolonaslednika doneli kući iz porodilišta, u kome su bebeće noćne aktivnosti prostorno bile odvojene od soba u kojima su, u tačkastim spavaćicama sa štambiljima, spavale iznurene roditeljice, ništa nije ukazivalo na njegove buduće noćne, visokodecibelne orijentacije. Mada, pripremajući se na roditeljstvo, saznali smo i da se bebe prehranjuju na tri-četiri sata i da to uključuje noćne termine. Ali nam niko nije rekao da ti obroci traju kao tajna večera, a ni da pored njih postoje i vrlo bučne bebeće aktivnosti koje spavanje ukidaju kao nepotrebnu delatnost.

Upravo zbog toga je, prve noći posedovanja ljupkog, ružičastog produkta naše ljubavi, došlo do šoka izazvanog

urlikom prosto neverovatnim za tu veličinu pripadnika ljudskog roda. Naša genetska kombinacija je, nakon noćnog obroka, bila spuštena nazad u beli krevetac i ušuškana u mirisne krpice i to sve na guskice, pačice i ostale medvediće. Manje od trena je trajala iluzija da je noćno održavanje bebe jednostavna stvar. Nismo napravili ni korak ka našem krevetu kada je Prestolonaslednik piskom ugrozio samopouzdanje vatrogasnih sirena. Uprkos ljuljanju, nosanju, ponovnom pokušaju hranjenja, pevušenju svih bajalica i uspavanki koje smo ikada čuli, s tačnom interpretacijom reči ili bez nje, naš mladunac nije prestajao da zaurlava. Žmuovi roditelji, u čijoj smo kući tada prolazno gostovali, nisu ni nos promolili iz svoje sobe, ostavivši nas na milost i nemilost svom prvorodenom unuku. Tek negde pred jutro, koje je tada stiglo s duplim zakašnjenjem, kao da je na rukama hodalo, Prestolonaslednik je iz čista mira učutao. U tom trenutku je njegovo lice, do tada slično podivljalom bordo božuru, ponovo postalo nežno ružičasto i budistički smireno. Dok je on, konačno uspavan, disao tiho kao leptir, nas dvoje smo ropćući odbauljali u obližnji krevet i trzajući se u strahu od mogućeg ponovnog prepada, spavali polusnom sastravljenih zečeva. Naravno, otvorenih očiju. Za svaki slučaj. Iako, iskreno rečeno, nismo ni mogli da spustimo očne kapke, koji su nas pekli kao da nam je neko u lice sasuo šaku peska.

Narednih dana smo shvatili da je vreme zaista relativna pojava, sat vremena dok beba spava može proći i za pet minuta, dok se periodi, naročito noćnih, plakanja, stimulirani legendarnim stomačnim grčevima, komotno mogu meriti godinama.

Nakon što su mladunčetu prošli grčevi i porasli prvi zubi uz prateće zvučne efekte zdravstveno nepreporučljive

količine decibela, noć je počela da se vraća u naš život kao vreme predviđeno za zatvaranje očiju, pa možda čak i za spavanje. Pod uslovom da na dnevni red nije banula neka viroza ili slična zdravstvena podvala. Istovremeno smo naučili da najekonomičnije iskoristimo svaki raspoloživi noćni trenutak i spavamo ako treba i stojeći. Sedenje prilikom spavanja je bilo luksuz koji smo znali da cenimo. Ideja da noć provedemo bez spavanja, zabave radi, po sopstvenom izboru je bila potpuno izbačena iz naših mentalnih sistema, koji su sve svoje raspoložive snage usmerili u borbu za goli opstanak organizama u kojima su pokušavali da rade.

Taman kada je Prestolonaslednik počeo da prihvata noć kao vreme u koje bi moglo da se ugasi svetlo, da se čuti, a možda čak i spava, što smo mi pozdravili iz dna bunovnih srca, na svet je stigla Princeza. Nada da bi nežni, ženski zamotuljak, spakovan u kolevku na mašne i karneriće, mogao biti suptilniji u noćnom životu, pokazala se kao potpuno pogrešna. Ispostavilo se da Princeza nije ništa manje grlata od brata joj i da priča o princezama koje spavaju sto godina čekajući princa zaista spada samo u domen bajki. Naša ćerka nije imala nameru da spava ni sto minuta dnevno, a potencijalni prinčevi su mogli da se prevare i svrate kod nas samo pod uslovom da prethodno nabave čepove za uši. Veličine bundeve.

Prilikom Princezinih noćnih audio nastupa smo, uprkos stalnoj iscrpljenosti od nespavanja, primetili zanimljivu prirodnu pojavu. Naime, Prestolonaslednika i Princezu nikada nije budio plač onog drugog. Dok je jedno od njih drečalo tako da se plafon u groznici tresao, drugo je spavalo čvrstim snom pravednika. Ali je bilo dovoljno da kašičicu spustimo malo grublje na tanjir ili se tiho zakašljemo, pa da zauraju oboje. Žmu i ja smo, u borbi za goli opstanak, tada naučili

da se krećemo mačjim korakom, da dišemo kao ribe ili, ako treba, na uši, da ne koristimo kašike, ne kašljemo, ne kija-
mo i ne proizvodimo nikakve zvuke koji su glasniji od onih
karakterističnih za gliste.

Nakon malo jače od godinu dana, baš u vreme kada su
Princezini noćni performansi dostigli zavidan kvalitet i kada
joj je Prestolonaslednik po potrebi iz solidarnosti tercirao,
stigao je novi član porodice – Mali Sin. Iako nam je bilo
jasno da od njega ne možemo očekivati da odstupi od noć-
nih demonstracija glasovnih sposobnosti, Žmua i mene je
ipak brinula činjenica da smo se nas dvoje sveli na manjinu.
Bilo ih je više no nas. I bili su mnogo glasniji. I ignorisali
su noć kao takvu. Zbog toga smo nas dvoje već bili zreli za
upisivanje u Društvo ekstremnih šišmiša.

Novoformirani trio je preuzeo kontrolu ne samo nad
noćnim, već i dnevnim životom, zloupotrebivši pravo demo-
kratske većine. Čak se na mah činilo da su im noći mnogo
interesantnije od dana, jer nekim čudnim pravilom su tem-
peraturu dobijali upravo noću i to do maksimalnih granica.
Tako su im i zubi odlučivali da se pojave u zlo noćno doba,
a ni ostale prateće radosti roditeljstva se nisu ustezale da
hronično proveravaju našu kondiciju i prolazno vreme re-
agovanja baš posle zalaska sunca i izlaska meseca.

Pokušaj da naš duet podelimo u smene i uvedemo dežur-
stvo je samo ponekad uspevao, doduše u slučaju da samo je-
dan mladunac ima noćne prohteve. Tom prilikom bi dotični
dobijao mesto u bračnom krevetu, gde ga je čuvao požarni
roditelj. Drugi, srećnik, spavao je negde drugde, u nadi da
se njegova smena, koja bi sledila, neće razvući sve do jutra,
kako ne bi izgledao kao da ga je poplava ispljunula.

Uprkos svim nadama i tešenjima od strane sapatnika,
period burnog noćnog života se razvukao na godine, jer

toliko je bilo potrebno da im porastu zubi tri puta dva, da kojekakve upale prestanu da uspešno nasrću na uši, grla i noseve, kao i da ih u prolazu istufnaju sve dečje boginje. Mladuncima se očito činilo da to ne obogaćuje dovoljno noć kao takvu, zbog čega su dodali uboje koji baš noću bole, svrabeže, uganute ekstremitete i slične zabavne pojave.

Bila su to vremena kad nam se srce od nespavanja stiskalo na kliker šestoperac koji je, u slučaju da je neko iz trija goreo od temperature, boleo strahom od kog su pekle i grudi i oči.

Upade u naš krevet, iz zdravstvenih razloga, počesto su obogaćivala i uskakanja tek tako. Najpre su pored našeg kreveta počinjale da se pojavljuju minijaturne siluete, koje su najčešće u jednoj ruci držale za nogu druge siluete – mede. Iz kraćeg, nepovezanog izlaganja, dodatno ometenog skromnim fondom reči siluete, kroz razbijeni san smo naslućivali informaciju o sanjanju nečeg ružnog, želji da se ne spava sam, itakoitomeslično. Siluetu bismo puštali u krevet. Uskoro silueta ne bi davala nikakve izjave i opravdanja, jednostavno, punopravno bi se u krevet uvlačila. Sa sve medvedom. Nije prošlo mnogo vremena, a u našem krevetu su se već gurale tri ljudske i tri životinjske pojave. Zbog čega smo Žmu i ja bili srećni ako se uopšte probudimo u matičnom krevetu, a ne na podu. Makar i s medinom nogom u ustima i detinjim kolenom u uvetu.

U godinama koje su dolazile noć se produžavala. Nekako je ponovo počela da dobija svoj oblik i svrhu. Mladunčad su sve duže spavala i sve ređe upadala u naš krevet. Opet smo počeli da spavamo kao sav normalan svet.

Mada, u poslednje vreme naši potomci, shodno svom uzrastu, sve više spavaju danju, a noć im se ponovo osladila. Doduše, sada noći žele da provedu bez nas. Što Žmua i mene tera da ostajemo budni, navodno spontano, u vreme kada

se naši mladunci negde napolju provode. Sve nešto mislim kako uopšte nije bilo loše ono vreme kada su bili mali. Jeste da nismo spavali, ali su bar bili tu pored nas. Nespavali smo zajedno. Uostalom, što bismo i morali da spavamo baš celu noć. Mogli bismo da se opet družimo, da popričamo. Ipak su oni naše bebe.

Vuk dlaku menja, ali...

Zvalo me iz škole. U formi učitelja fizičkog. Koji liči na onu krakatu bubu što klizi vodom. Obučen u belu trenerku. Elegantno mršav. Skoro iscrpljen. Nekada su učitelji fizičkog pod nosom gajili četke za cipele, ne samo pod nosom, nego i po leđima. Imali su takve ručerde dlakavih nadlanica, da su njima mogli sneg da lopataju. A sad druga priča.

Kad mi se ovaj dotični javio glasom šumske vile providnih krilaca, meni je lepo došlo da se rasplačem i da ga udomim. Da mu skuvam pileću supu, da ga očešljam na razdeljak, *ki kraljića* što bi rekla moja Prababa Dara, i da ga utešim ponavljalicom *Neka, neka, pusti ih*. I ime mu je vilinsko – Lorin. Što je još uvek bolje od slovenačkog običaja da se sinovima daje ime Nastja. Zbog čega kada poznati fudbaler tog imena nekog skrši na terenu, ja se živa zaprepastim, jer ko bi od jedne Anastazije očekivao takve nedozvoljene klizeće startove i nebontonske manire. A Lorin, Lorin je kao morska sirenica sa školjkama umesto brushaltera.

Nego, de sam ono stala... Da, grešni učitelj koji sreće nema dobio je ovog mog razbojnika da mu bude razredni.

Mada nije on baš ni tako naivan, taj razredni, jer nedostatak četke za cipele i nenasleđeni genetski ar pleća nadoknađuje pridevima koje kači deci. Da bi posle mogao da se čudi što mu deficitiraju prosvetni efekti. Ipak, pomenuti uopšte nije tema ove priče, već više kolateralna šteta. Tema je moj kućni stršljen, Mali Sin, koji je bio i centralna tema telefonskog poziva iz prvog pasusa.

Dakle, vilenjak mi je baš u kišni dan, kad mi je pritisak bio u podrumskom minusu, odjecao da se moj bilmez opet potukao. Ne, ne, nije samo on kriv, izazvao ga je onaj drugi, napao ga, da... da... fasovali su obojica. Elem, lepo mi je zlo. Sto puta sam mu objašnjavala *Ne razgovaraj rukama*, džaba. To se rodilo s takvim terijerskim nagonima da je to čudo jedno. Ne pomaže ni što u kući, već skoro dve decenije, sprovodimo isključivo miroljubivu, naglašeno nenasilnu komunikaciju. Pribegavamo smaranju kao vaspitnom oruđu. Sve nadugo i naširoko objašnjavamo, pričamo, pričamo, davimo, ne stajemo. I sami sebi smo se već na glavu popeli. Džaba. Predmet priče, samo li nasluti da bi ko mogao da ugrozi njegov ili sestrin integritet, nakostrešen kao ris i brži od svetlosti počinje da se bori za svoja i njena prava. Ne mož' ga savatati.

Za razliku od njega, mnogo gabaritniji Prestolonaslednik ima narav veverice. Taman toliko je i opasan. Do te mere da sam ga svojevremeno potkupljivala čokoladnim jajima sa iznenađenjem unutra da se brani kada ga neko napadne. Nije pomagalo. Dočim, ova mlađa pegava napast mi život krati. Kô da jede petarde. Čuje i shvata samo onako kako mu nalaže karakter nervoznog poskoka.

Pre tri-četiri godine sam dobila osećaj da je konačno ukapirao. Nakon poduže vakele na repriziranu ali proširenu temu *Na reč odgovaraj rečju, a ne rukama, brani se samo ako*

te neko napadne, baš kad je Mali Sin počeo hipnotisano da klima glavom poduprtom prstom u nosu, pomislila sam da je konačno usvojio te moje vaspitne stavove. Da je ratifikovao činjenicu da je samo samoodbrana legitimna. Džaba. Za dva dana mi je uprizorio demanti. Pojavio se sav izdrpan i prljav, kao da je divljim svinjama probao da uzurpira boravište.

– Zabranile mi učiteljice da igram fudbal dva dana u školskom dvorištu.

– Zašto?

– Potukao sam se.

– Zašto?

– Igrali smo fudbal i on... Namerno me spotakao. Vidi kako sam razbio koleno. Još je došao do mene i rekao mi da je to namerno uradio.

– I?

– I onda sam ja ustao, jurio sam ga, stigao sam ga i branio sam se.

Tri nove bore su mi se nakotile na čelu dok sam pokušavala da shvatim malog predatora, a još nekoliko im se pridružilo tokom mog predavanja dotičnom da ne možeš nekoga da juriš da bi se branio od njega. Ma kakvi. To mu nikako nije bilo jasno. Kao ni samoodbrana u meri u kojoj si napadnut. Sve što sam na kraju imala da mu kažem je:

– Dva dana kod kuće, u svojoj sobi da razmišljaš. Operi to koleno! I tako ti i treba.

Eno ga opet u sobi, izgrebanog lica. Najviše ga je pogodilo to što ga je neko udario u lice. Lepotu majkinu šminkersku. Pokvario mu pege plavom podlogom. Upalio mu ono muško dugme za legendarni refren s kojim se valjda svako muško rodi – *Nije to ništa, da vidiš tek njega*.

Lepo mi je zlo. A i kiša pada, ne staje. Pritisak mi je pao pod kolena. Samo mi je falio ovaj razbojnik što sam ga rodila.

Gledam ga i mislim se kud li mu dadoh ime Vuk. Da l' bi bilo bolje da se zove Violeta? Ili bar Nastja?

Jer, kad je bio mali, plakao je zavijajući, sve licem podignutim ka plafonu. Sedeći iza fotelje. Slučajni gosti, koji su tome ponekad imali čast da prisustvuju, bez obzira na versku opredeljenost su se zaprepašćeno krstili. Mi smo se s vremenom navikli. Kao i na to da se njegova vučja narav i običaj da pokazuje zube, i kada ih je imao manje od prstiju na jednoj ruci, promeni onog trenutka kad ugleda neku žalosnu scenu. Nikada nije voleo Diznijeve crtane filmove jer u njima ili nema mame ili ista strada već u prvih pet minuta. Ni za priču o Crvenkapi nije hteo da čuje. Plakao je gledajući reklamne priloge prirodnjačkih televizijskih kanala za zaštitu životinja. Nežan kao svila dok ga neko ne takne. Tada mu se one pege skupe kô roj pčela, stisnu se metlaste trepavice i vučjom brzinom kreće u napad. I trubi i pričaj, džaba.

Promenio je dlaku. Promenio je i zube. Ali ćud kanda nikada promeniti neće. Vuk je Vuk.